

A Brassói Ujlap előfizetési ára:

egész évre K 12.—
 félévre „ 6.—
 negyedévre „ 3.—
 egy óra „ 1.—

Egyes szám ára 4 fillér.

BRASSÓI UJLAP

TÁRSADALMI NAPILAP.

Megjelenik vasár- és ünnep-
 napok kivételével minden nap
 :-:- délután 6 órakor. :-:-

Hirdetéseket felvesz a kiadó-
 hivatal, Kolostor-utca 29. sz.
 Hirdetések díjszabás szerint.

Szerkesztőség: KOLOSTOR-UTCA 29. SZ.
 TELEFON: 110.

Felelős szerkesztő: BUSZEK BÉLA.
 Főszerkesztő: Dr. WASYLKIEWICZ VIKTOR.

Kiadja: ÉGETŐ TESTVÉREK NYOMDÁJA.
 Kiadóhivatal: Kolostor-utca 29. sz. alatt (udvarban).

A drágaságról.

Dr. Herrmann Antaltól.

I.

A legaktuálisabb és a legáltalánosabb érdekű téma. Nem akarok a drágaságnak nyelvi és közéleti, nemzetgazdasági és szociális értelméről értekezni. A drágasága nagyon relativ fogalom és sokféle tényezőtől függ. Ami a szegény embernek drága, az a gazdagnak nem az. Ha valamely használati vagy élvezeti tárgynál nagy a kereslet és fogyasztás, és kevés a kínálat és termelés, ez a tárgy aránylag drága lesz. Általános drágaság tulajdonképpen az, mikor az elemi életszükségletek kielégítése nagy nehézségekkel jár, és vagy a normálisnál fokozottabb kereseti erő kifejtést követel, vagy nélkülözésre kényszerít. Ez utóbbinak az életfeltételeket veszélyeztető foka az inség.

A drága nem magyar eredetű szó, idegenből való kölcsönvétel. De a drágaság nagyon elterjedt nálunk és kezd magyar specialitássá válni.

A drágaság ellen való ésszerű és szükséges szociális intézkedések és védekezések némelyike még fokozza a drágaságot, melyet főleg az egyszemélyes

luan fogyasztó osztály érez. Mert a termelő ellensúlyozhatja az őt is mint fogyasztót szorító drágaságot azzal, hogy a maga termelvényeinek az árát felemeli. De a tisztviselőnél az elemi szükséglet és a keresete közötti különbséget csak fizetésemeléssel lehet kiegyenlíteni. Am ez őt magát gyakran az igények fokozására csábítja, másrészt pedig a szállítóknak is ürügyet ad követeléseik emelésére (házbér stb.) Végeredményben pedig a termelő adózókat is arra készíti, hogy e címen fizetendő adótöbbletet az általuk szolgáltatott értékek árának emelésével hozzák be.

A köz- és mindennapi életnek számos jelensége ellentétben látszik lenni a drágasággal, mely lényegileg hiányt jelent, és inkább bőségre és feleslegre látszik mutatni. De ezek a jelenségek nagy gazdasági fontosságok és nagyban fokozzák a drágaság sorvasztó hatását.

Amint az ésszerűen termelő egyén és társadalmi osztály az általános drágaságot paralizálni, sőt abból hasznot húzni képes, úgy az intenzíve bőven és sokoldalúan produktív országnak is inkább haszna van a drágaságból, a mennyiben módjában van saját terme-

lésének intenzitását és árát fokozni, az idegen termeléssel szemben pedig igényeit korlátozni. Pl. a ruházatkodási divatot megszabó és a divatcikkeket nagyban előállító országoknak feltétlenül nagy hasznuk van e cikkek, különösen a magasabb fényűzéshez tartozók drágaságából, míg az e téren majdnem kizárólag fogyasztó országban, mint pl. a mienk, a közdivat és luxus kényszere nemcsak az egyénekre ró aránytalan terheket, hanem az ország áruforgalmát is nagy deficittel terheli, annak végeredménye általános elszegényedés és államcsőd.

Azok az államok, melyeknek nagy szabású vitális nemzet gazdasági érdekeik vannak nemcsak otthon, hanem a nemzetközi versenyben és pl. gyarmataikban is; könnyen tarthatnak nagy és költséges haderőt ezen érdekek erélyes védelmére. Mert ez így és ezért egyrészt ugyszólván gyümölcsöző befektetés, másrészt az erre fordított költségek legnagyobb része közvetlenül is visszatérül azzal, hogy a hadsereg összes szükségleteit maga az illető ország szolgáltatja, tehát a másik zsebébe teszi vissza, amit az egyiktől kivesz.

De Magyarországon közös a hadsereg, nem tekintve, hogy szelleme

TÁRCA.

Harc a magyar színművészetért.

— A Brassói Ujlap eredeti tárcája. —

Napokkal azelőtt, hogy a mi kedves magyar színtársulatunk ellátogat hozzánk, hogy egy pár hónapra életet öntsön belénk, rendszerint hirdetik a saison alatt színrekerülő darabokat.

Igy volt ezidén is.

Kellemes juniusi délelőtt volt. A bethlentéri sétátér első padjára ültem. Egy helybeli lapot néztem végig s rábukantam egy közlésre, hol tudtára adják a brassói közönségnek a várva-várt színtársulat érkezését. Örömem határtalan volt, szinte hangosabban vért a szívem mialatt az első hét műsorát végigfutottam.

Mélyen elgondolkoztam, de nem törtem valami nagyszerű dolgon fejemet, hanem, hogy melyik blousaimot viseljem ez idén a színházba?

Szóval ilyen kicsinyes dolgokkal foglalkoztam, de nagyon elvoltam merülve.

— „Hohó — nézd, nézd!”

Kiáltások zavartak fél ábrándozásomból. Összerázkodtam, hátranéztem, mert a hangok onnan jöttek. Hát kérem alázattal két, lehet-

tek körülbelül 10—14 éves fiúcska és egy mondjuk 8 éves kis leány megállt a plakát előtt és nagy ordítózással olvasták végig, hogy mi lesz az idei saison alatt előadva. Kigyulladt arccal, éktelen lármával perregteték le az idén már sikerrel eljátszott darabokat.

„Te Marci” szólalt meg az egyik.

Ha csak tehetem, az idén nem mulasztom el a legújabb francia operetteket végignézni.

„Ujjé — nézd csak — „Vera Violetta” — ebbe, a „Leányvásár” — ebbe, a „Princ” ebbe...

„Hát én? Te mindenikbe akarsz menni, akkor mi marad nekem?” Ordította el magát félig pityeregve a másik.

„De meg van már, ide nézz! Látod? „Casanova” ennek még a címe is gyönyörű, ebbe én megyek.”

Na gondoltam magamba, ezek jól kiválasztották, vajjon melyikbe készül a kis lány? Nem telt el egy perc s már meg volt rá a felelet:

„Ugy-e Gyuri majd csak akad nekem is valami modern francia operette?”

Jól nézünk ki, szépen haladunk, hát már ezek a kis nebulók is francia operettbe készülnek? Így hát nem is csoda, ha Komjáthy János derék igazgatója a mi magyar

társulatunknak, lemondott arról, hogy magyar színművet vagy történelmi darabokat játszasson.

Visszaemlékezem, mert nem olyan sok ideje annak, mikor még a brassói közönség rajongva fogadott egy-egy gyönyörű szép színművet. Gyakran játszottak, és sokan élvezték.

Ha színrekerült például: a „Betyár kendője”, örömmel látthattuk, hogy az vonzza a közönséget, míg ma, amint a multkor is bebizonyult, kongott az ürességtől. Itten csak próbának tekinthetik a mai tehetséges magyar művészeink azon estéket, mikor magyar népszínmű kerül sorra. De nem baj, annál jobban sikerül az, nálunk, otthon, ahol a közönség biztosan, szívvel, lélekkel ragaszkodik egy-egy olyan kellemes esthez, amit játékasukkal elérnek.

Ilyen körülmények között nem szabad rossz néven vegye a brassói magyar publikum, hogy napirenden volt a francia operette.

Még akkor is néha üres ház volt, mikor egy „Cigányszerelemben” gyönyörködhetett volna, na de vegyük az esetet, ha „Falu rossza” vagy mondjuk a „Piros bugyéláris” kerül színre? Ki nézte volna ezeket végig?

Volna Komjáthynek tehetséges művésznője és művésze, kik helyüket állanak min-

egyenesen nemzetellenes, ugyszólván teljesen inproduktív. Mert kifelé nem védi az ország nemzetgazdasági érdekeit, melyek, mondhatni, nincsenek is, másrészt pedig felszerelése, stb. szükségleteinek fedezése aránytalan nagyrészen egy idegen ország iparát és nemzetgazdaságát gyarapítja. Ezért a hadsereg nálunk feltétlenül és indokolatlanul fokozza a drágaságot.

A bürokratizmus tultengése is egyik oka a drágaságnak. Az ország legtágabb értelemben vett adminisztrációját a mostani tisztviselői státus ropant számának fele is elvégezhetné, ha észszerű és gyakorlati volna a rendszer, ha jobban kiválogatnák, képeznék, nevelnék, kihasználnák, keresnék és fizetnék a tisztviselőket. Az így felszabadult kontingens az ő intelligenciáját aztán olyan produktív pályákon érvényesíthetné, melyeket most nagyrészt idegenek foglalnak el.

Keresztény irodalmi társulat és sajtó egyesület.

Folyó év szeptember 30-án tartotta a „Brassói Ujlap” felügyelő bizottsága szokásos havi gyűlését, mely alkalommal élénk eszmecserét folytatott a fölött, hogy mint lehetne a „Brassói Ujlap” szellemi és anyagi kérdéseit oly biztos alapra helyezni, mely minden tekintetben megállja helyét. Ters-tyánszky Sándor főgimnáziumi tanár s a lap kiadóhivatali főnöke vetette fel az irodalmi társulat s helyi sajtó egyesület eszméjét. A jelenlevők élénken tárgyalták meg e kérdést s rögtön ki is mondták a megalakulást. A módozatra nézve a következőkben állapodtak meg:

A brassói keresztény irodalmi társulat, mely minden pártpolitikát kizár, magába öleli Brassó városának keresztény értelmiségét s

den szerepben. Itt van Várady Margit, akiről Spallerné csakis igazat mond. Fejét hajtunk előtte, mert kiérdemelte, de azért nem szabad megfélekedzünk a társulat lelkéről Hornyai Jankáról se. Ilyen háládatlanok nem lehetünk.

Lenne Kor. játhynak sok s nagyon szép magyar népszinműve és történelmi drámája, csak ez már nem kell és pedig a közönségnek.

Tudja Komjáthy mindig, hogy mikor cselekszik helyesen. Megpóbálta nem egyszer vonzani a magyar közönséget s az csak úgy sikerült, ha francia operettel kedveskedett.

Ellene nem szabad azt az igaztalan vádat emelni, hogy nem akar népszinművet előadni, mert azt csak nem kívánhatjuk mi 10-20 érdeklődő, hogy Kassáról direkte idefáradjon minket szorakoztatni.

Nem marad egyéb hátra, mondjunk „Isten veledet” „Ócskay brigadérosnak” „Isten veled „Kuruc Feje Dávid” s neked is bucsut mondunk „Falu rossza.”

A ti emléketek végkép kihál. Ezt így akarja brassói magyar publikum.

Violette.

mindazokat, kik a magyar nyelv irodalom terén munkásságot akarnak kifejtetni s e célból az irodalmi társaság oda törekszik, hogy havi összejövetelein a keresztény társadalmi élet köréből vett kérdések felett szóval vagy írásban eszmecserét folytasson s ezen tárgyalásainak eredményéről időnként a nagy közönségnek beszámoljon s ezzel mintegy a keresztény társadalmi kérdések helyes megoldásában s az életbe való átültetésében irányítóul szolgáljon. Nagy és fontos jelentősége van ilyenü irodalmi egyesülésnek ma; nagy és fontos jelentősége van akkor, mikor a társadalmi felfogásokban oly ellentétes nézetek lettek uralkodóvá, mikor a szennyirodalom naponként ontja lelketlő termékeit a könyvpiacra s mikor az emberek úgy éheznek a betű, a nyomtatott írás után. Nagy jelentősége van, mikor az egyének, egyesek sokszor kezét összetéve állanak s nem tudják, hogy merre is forduljanak, melyik a helyes út; nagy jelentősége van akkor, mikor az emberek oly móhon kapkodnak az újságok s könyvek után, mikor annyit ér egy ember, amennyi ismeretet szerzett, amennyit tanult, amennyit olvasott. Éppen azért praktikus eszme volt Brassó keresztény intelligenciájára nézve egy ilyen irodalmi társulat eszméje s hisszük, hogy e keresztény társadalom megérti, s érzi szükségét s beáll a csoportba, beáll a toll munkásai közé.

Ezzel kapcsolatos a keresztény sajtó egyesület kérdése is, mely tulajdonképpen nem is külön egyesülés, csupán az irodalmi társulat egyik osztálya.

A sajtó kezében van ma a hatalom az bizonyos s kié a hatalom, azé a jövő. A keresztény társadalom restaurációjában tehát mindenre munka vár, ott mindenkinek van munkatere. Az irodalmi társaság irodalmi osztálya a toll fegyverével lép a harcba dolgozik és fárad a mű felépítésén. Ám ez még nem minden. A munkából senkinek sem szabad hiányoznia. Vannak nagy lelkek, kik a toll fegyverével nem harcolhatnak, de anyagi fegyverrel, a tüzes lelkesedés fegyverével ép oly becses munkát végezhetnek. Ezek számára ott áll az irodalmi társulat sajtó egyesületi munkássága, melyben bárki dolgozhat megtakarított filiéreinek áldozatul hozásával s lelkesedésével azt által, hogy agitációs munkásságot fejt ki a keresztény sajtó javára. És ez a munka ép oly becses, ép oly értékes, mint a toll munkája.

A bizottság a szabályok összeállításán dolgozik s rövidesen azt is megismerteti Brassó keresztény közönségével. Most csak annyit határozott meg, hogy az irodalmi társulat és sajtó egyesületben 3 osztályú tagok lehetnek. Alapító tag, ki egyszer mindenkorra 50 koronát fizet az egyesület céljaira. A rendes tag évi tagsági díja 5 kor. a pártoló tagok évi díja 2 kor.

Hiszük s reméljük, hogy Brassó város keresztény társadalmi megérti becsületes s egészséges és társadalmi életünket célozó törekvéseinket s ott lesz a harcban, ott lesz a küzdelemben, ott lesz a komoly munkában, melytől boldogulásunk függ.

Amint az alapszabályok elkészülnek, rögtön ismertetni fogjuk lapunkban s bizva keresztény társadalmunkban megkezdjük a munkát. (No.)

Tanuló fiúk
felvétetnek az
Égető Testvérek
könyvnyomdájában.

HIREK.

Adakozás. N. N. boldogult nagyanyja emlékére 2 kor. adott a Brassói Ujlap alapra. Isten fizesse.

Kongregánisták figyeimébe. Szeretettel kérem a felnőtt lányok kongregáció tagjait, kik még annak valják magukat, hogy pénteken este 6 órakor a kápolnában gyűljenek össze. Prézés.

Jegyek a püspök ünnepélyére, melyet vasárnap, október hó 6-án délelőtt háromnegyed 11 órakor tartunk a nyári szinkörben, Hedvig Hubert és társa Kolostor-utcai könyvkereskedésében kaphatók. Rendfenntartás céljából jegy nélkül nincs bemenet. Helyárak: Páholy 5 kor., 1—10 sor zártszék 50 fill. A többi ülőhelyek 50 fill. A befolyó jövedelemből Majláth alapítványt akarunk létesíteni.

A brassói gyalogezred köréből. Kaczan-der Jenő, brassói 2. számú gyalogezredbeli századosnak a 3. osztályú tiszti katonai szolgálati jel adományoztatott. — Szentandráshy Jenő, brassói 2. számú gyalogezredbeli főhadnagy egy évi szolgálatra beosztott a nagyszabeni 12. számú vonat (trén) osztályhoz.

Az erdélyi róm. kath. püspöki uradalom jószágigazgatójának kitiintetése. A király Majláth Ferencnek, az erdélyi róm. kath. püspöki uradalom jószágigazgatójának, a mezőgazdaság terén szerzett érdemei elismeréséül, a királyi tanácsosi címet díjmentesen adományozta.

A brassói tüzér alezredes kinevezése ezredparancsnokká. Póhi Albert, brassói 34. számú tábori tüzér ezredbeli alezredes kinevezetett a nagyváradi 19. számú tábori tüzér ezred parancsnokává. A városunkból távozó alezredes, aki 25. évet töltött el a brassói tüzér ezrednél, nemcsak a katonai, de a polgári körökben is nagyon rokonszenves egyéniség volt.

Nemzeti ünnepély október 6-án Erassóban. A „Brassói Egységes Magyar Párt” végrehajtó bizottsága az 1849. október 6-ának emlékére hazafias gyászünnepélyt rendez október 6-án, vasárnap délután fél 3 órakor a nyári szinkörben. A nemzeti ünnepély műsorát a magyar dalárda éneke, előki megnyitó, ünnepi beszéd, szavaltat fogja képezni.

Brassói huszártiszt a lovassági táviró tanfolyamon. A lovassági táviró tanfolyamon a brassói 2. számú huszárezredtől szentimrei Morlin Zoltán hadnagy vesz részt. A tanfolyam Taliában lesz november hó 1-től 1913. évi július hó 31-ig.

Építészeti kiállítás. Leipzigban 1913. évben nemzetközi építészeti kiállítást rendeznek. Az erre vonatkozó értesítés ma érkezett meg a brassói alispáni hivatalhoz.

Megszűnt forgalmi zavar a bukaresti vonalon. Predeáról jelentik: A predeál—bukaresti vonalon a személy- és teheráru forgalom újból teljesen helyreállt.

A prázsmári állomás felvételi épületének kibővítése. Háromszékvármegye közigazgatási bizottságának kérelmére a brassó—háromszéki vasút Prázsmár állomásán fekvő felvételi épületet a Máv. 32.300 kor. költséggel kibővítik.

Ügynökök és házalók kidobtatnak. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara átíratott intézett a debreceni 2. sz. honvédszáz ezred parancsnokságához, amelyben azt kérte

**A Brassói
Népszövetségi Takaré- és Hitelszövetkezet
a kis emberek
takarékpénztára.**

Brassó, Kolostor-u. 23. I. emelet.

Egy üzletrész ára 30 korona,
ami 20 filléres részletekben
3 év alatt törleszthető. — —

Elfogad kis takarékbetéteket.
Kölcsönt nyújt előnyös fel-
tételek mellett. : : : :

Nyitva minden szerdán és szombaton d. u. 4 órától 6 óráig.

FIGYELEM!!

**Égető Testvérek
könynyomdája**

Kolostor-u. 29. sz. alatt van.

1912. október hónapban Kapu-utca 45. szám alá
helyeztetik át.